

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se 'ac
numa pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
N. Pora, V. Anestin, Tr. Anghelovici, I. Dragoslav, S. Mihail, V. De-
metrius, C. Ghica, Ana Codreanu, V. Mestugean, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BAN 20 —

Armata sârbă pe picior de război

Meteahna lui Fănică

de N. PORA

Cu toți cei șaptezeci de ani pe care îi ducea în cămă Epaminonda Goliat se ținea încă bine. Ceea ce îl și mai mult gurile rele îndrăguau multe pe socoteala bătrânului pensionar de ale cărui escapade sentimentale urma toată mahalaua.

Nu tocmai puțin ajutase la răscălcirea faimei acesteia de berbant a pensionarului însăși menajera lui — cucoana Săftica Busuioceanu, nepoată de vară a lui Goliat și plină de parapon pe el, fie din pricina unei văduvii timpurii, fie și din aceea a nebăgării în seamă cu care o muremetica berbantul de Epaminonda.

Dese ori se lua la sfadă, în auzul vecinilor cari erau numai urechi:

— Iar te gătești ca un ginere? Nu vezi că abia te mai ții picioarele!

— Săfto, țiam zis-o cu binele și țio repet: lasă-mă în pace și nu te amesteca unde nu-ți fierbe cala!

— Ce să m'amestece! o lua femeea cu gura înainte — da tu nu auzi că urlă mahalaua? Și nu vezi că se țin copiii, laie, după tine ca după o brezale?

— Ei și ce-ți pasă ție de lume și de copii! Mie m'ai plac copiii, că d'ăia mi-a și dat mamezu... Ei Fănică al meu să trătăscă! Figură mare, demnă de numele ce-l poartă. Cine nu cunoaște, mă rog, pe Ștefan Goliat, fala baroului și a țării întregi?

— Ei, de asta, așa e! — îngâna femeea înduioșată — da' parcă nici n'ar zice cineva că-i fii tu!

Așa-i de cuminte, m'ancal'ar mama și așa nu se lasă nici acum, de studii, că i-a ajuns barba până în brâu.

— Ei, așchia ou sare departe de pom!

— Ce faceți? Dacă nu te-aș ști ce poamă mi-ai fost și cum o urgiseai și o cătrăneai pe biata Catinca, căl' îngropat-o cu zile, mai că te-aș putea crede, dacă nu te-aș vedea cum te iglinduești toată ziua la „tualeta” răposatei, și cum îți cănești barba și părul, fir cu fir!

— Săftico! — o mângăia el, s'o mai îndulcească — mai țaci soră! Nu vezi că ascultă toți pe la gard? Mă faci de ocară și p'oraă tot tu țe mîri că clevește lumea pe socoteala mea.

O duceau așa, țiriș-grăpiș, de multă vreme bătrânul pensionar și cu menajera lui și ar mai fi dus-o tot așa, cine știe cât, dacă nu venea o întâmplare năprasnică să curme sfecile lor.

Într-o duminică, pe la al doilea cântec al cocosilor cucoana Săftica se pomeni că bate cineva la poartă.

Deși sculată cu noaptea în cap femeea începuse să dărdăie de frică:

— Ce să mai fie și asta, Doamne fereste?

Și înclinându-se, fără să-i deștepă pe Goliat, care să întorsese noaptea țirziu din hoinărit, se apropie de poartă:

— Cine-i?

— O telegramă urgentă!... răspunse un glas.

— Maica Domnului! făca femeea simțind că i se ridică un nod în gât. Că tocmai primise, în ajun o scrisoare de la Fănică Goliat, în care le spunea că cu toate apele bune d'acolo, de la Wiehy, se simte rău și îi vine să se întoarcă în țară.

Tremurând, la lumina dimineții desfăcu telegrama, ale cărei câteva cuvinte o înlemniră pe scana.

„Fănică a murit. Vino de urgență. Elena”.

Bietu Epaminonda Goliat! Pria ce zile trecu și cum ajunse, să-i plângă de milă nu alta, în câteva zile.

Își mai potolea arsura din suflet aducând batista, cu mâna tremurând la ochi, silind să stoarcă o lacrimă ce nu mai pica din obosiții lui ochi.

Și atunci începea să însire calitățile celui pierdut, într'un fel de inspirare neîntreruptă.

— Cine ar fi spus că o s'o sfârșească

ca așa repede? Dar și muncise mult. În zece ani, gândeste-te toate distincțiile: „Bene-Merenti” clasa întâi, „Coroana comandor”, „Palmele academice”, „Stanislas” pentru „Istoria obiceiului pământului la Slavii”, „Mejidia” când cu vizita la Sultan și prezentarea operilor lui apoi nu mai vorbește de „Meritul civil”, „Bărbăție și credință”, „Răsplata muncii pentru școală și biserică”. Ce mai tura-vura? Nu era ordin pe care să nu-l aibă bietu Fănică.

— E, he! făcea coana Săftica ștergându-și ochii și uitându-se cu evlavie la chipul celui pomenit.

Iar bătrânul Goliat, urma:

— Da, pe toate le avea, numai una îi lipsea... și pentru aia nu-l iert! Că i-am bătut capu d'atâtea ori. „Ce-i pentru tine ce treabă mare să-ți prezinti țiturile și s'o ceri? Că, slavă domnului ai atâtea: doctor în drept! Laureat al „Institutului” membru la „Hautes Etudes”, la „Academia Fălibrilor și la observatorul seismic din Monaco... Și câte și mai câte”, că nici nu le țin minte pe toate! Numai să le înșiri tu, că tu trebuie să le știi și să o prezinți! Peste o lună țio și trimite!”.

Ei aș! Parcă aș fi vorbit eu dușii de pe lume... Ei nu, și nu! Nu o cer țată, că trebuie să mi-o dea mai țirziu, când of sfârși „Istoria dreptului la popoarele neo-latine”. Ascultă numai ce încăpățănare! Și acum vezi, că n'a sfârșit nici istoria aia afurisită, care l'a ros și l'a mâncat fript și n'a avut parte nici de „Legiunea de onoare”.

Și cu parapon, bătrânii:

— Vezi, Săfto, asta nu i-o ert: să nu aibă el „Legiunea”! Dacă n'a avut-o el, cine s'o mai aibă? Da zi încăpățănare și pace! Ca un catir era, că îl știi.

— De asta, așa e! făcea bătrâna.

— Păi d'ăia nu i-o iert nici eu!

Auzi, toate, să le aibă pe toate și numai pe aia singură, cea mai mare și pe care putea s'o capete atât de ușor, numai s'o fi cerut. P'ăia să n'o aibă... Să n'aită el „Legiunea”. Toți au băgat de seamă. Mai mare ocara! Da zi încăpățănare și pace!

POESIA INFINITULUI

III Cutia cu scântei

Radu puse mâna pe o cutiuță ce se afla pe marginea biroului alături de niște cărți. O scuză între degete. Nu-l înțelegea rostul.

— Ce e asta?

— Un spintaric...

— Cornic nume! Și ia ce servește?

— Poți să vezi țazele pe cari le ărnucă radiul.

— Radiul! Substanța acia pe care o întreținutează medii... Aruncă țaze! Cum, o aprini?

— De loc, aruncă încontinuu țaze, ce se văd sub forma de scântei.

— Curios! Pot să văd și eu?

— De sigur.

Într'un colț mai fatucerat al odăii, îl puse să se uite în cutia cea misterioasă. După ce ochii îi se obișnuiră, Radu observă spre marea lui mirare, o adevărată ploaie de scântei strălucitoare.

— Și aruncă mereu asemenea țaze?

— Mereu.

— De ce?

— Atomii ce formează radiul se descompun, se distrug.

— Se descompun? Dar eu am învățat pe vremuri, mi-aduc aminte foarte bine, că atomul e unul și indivizibil, că e ultima împărțire a materiei!

— Pe vremuri, da, dar acum se știe, că atomul este însuși el o lume minunată, foarte complicată.

— Și din ce se compune?

— Din particule electrice, în mare parte din electroni, particule de electricitate negativă.

— Dar de ce se văd sub formă de scântei așa de repezi, de unde capătă ei iuteți așa de mari?

— Nu le capătă, le au totdeauna, dar de unde înainte se învârteau în jurul unui centru formând atomul, acesta se distruge prin plecarea lor.

— Trebuie să sboare ca fulgerul, judecând după ce văd eu aci?

— Până la 200.000 km. pe secundă.

— Pe secundă!

Și Mircea îl privi cu un zâmbet de neîncredere.

— Și cum se face că numai radiul are această proprietate?

— Nu numai radiul, ci multe alte substanțe.

— Dar numai atomii lui sunt formați din electroni ce se învârtesc cu iuteți nebune?

— Ba nu, toți atomii tuturor corpurilor, întreaga materie.

— Cum, de pildă creurul meu e format din atomi și acestia, la rândul lor din electroni!

— Întreaga materie tot ce poți pipăi, tot ce vezi, de la un bob de nisip, până la creurul unui artist, sau al unui învățat; pământul nostru, ca și sozii gigantici și îndepărtați, cărora tu le zici cu dispreț „puncte luminoase”. Totul, dar absolut totul, tot ce este materie e format din atomi, cari la rândul lor sunt constituiți din particule electrice ce au iuteți nebune.

— De ce atunci nu sunt toate corpurile ca radiul, de ce nu-și aruncă electronii?

— Radiul și substanțele radioactive sunt excepții. Numai ele pățimesc această continuă și remarcabilă distrugere a atomului. În toate celelalte elemente, atomii se află într-o stare de echilibru ce va dura poate milioane și milioane de ani, dar nu putem să garantăm, dacă totdeauna va fi așa.

Rădu privea lung cutia ce o ținea în mână. I se tot părea că aude un basm foarte frumos și se întreba, dacă nu cumva Mircea are o imaginațiune mai vie de cât a lui.

Aceasta se prefăcu că nu dă o mare atenție mirării prietenului său și continuă:

— Ceia ce e mai curios, e că un atom desagregându-se dă lumină, căldură, electricitate, trei fenomene înrudite între ele, trei energii cari năză mai deunăzi aveau explicări diferite. Dar nu vreau să te plimbese cu fleacurile acestea ale realității. Aparanțele sunt mult mai frumoase.

— Cum, adică tot ceia ce vedem, tot ceia ce simțim sunt numai aparate?

— Judecă și tu. Pământul pare nemiscat și cu toate acestea se învârtește și în jurul lui și în jurul soarelui. Materia ce-l compune e într-o continuă mișcare și părțile cele mai mici ce formează materia sunt tot atâtea lumi. Ce ar ști omul din toate acestea, dacă nu ar cerceta, dacă nu și-ar sacrifica viața întregă pentru a descoperi adevărul. E oare o cinste ca să trăiești toată viața privind tot ce te înconjoară, nu așa cum e în realitate, ci așa cum se prezintă ochiului, simțurilor tale? Nu e oare umilitor pentru un om inteligent să fie veșnic fușelat?

Radu nu răspunse. Așa cum punea Mircea chestiunea putea să ajungă conversația pe un teren cam nefavorabil artistului. Mircea îl punea să aleagă între închipuire și realitate, între adevăr și minciună.

Unde era însă revolta lui? Mândria lui obișnuită nu avea oare ce să răspundă?

Puse cutia pe masă și nu răspunse nimic.

Îl rămase însă înaintea ochilor imaginele acelor sute de scântei, o ploaie de stele căzătoare și zadarnic căuta să nu o mai vadă.

În urmă zise apăsat:

— În orice caz, nu electronii vor

da viață poeziei muribande. Ceia ce-mi arăți reprezintă, de sigur, realitatea, dar nu toate faptele reale pot fi poetizate. Aceasta dovedește că natura intimă a poeziei e cu totul alta.

Se sculă să plece.

— Te duci?

— E țirziu și-apoi nu vreau să turbur prietenii tale stelare.

— Nu vrei să-ți recomand vre-o prietenă cerească?

— Nu, cel puțin nu astăseară, simt că m'ași purta ursuz cu prietenii tale și țin să nu fac o rea impresie stăpânelor cerului.

Strângându-și mâna, plecă.

Mergea acum spre centrul orașului cel luminat cu mii de lumini. Luna nu se mai vedea, dar nu apăsese încă, se vedea încă lumina ei cea palidă, dar numărul stelelor sporise. Radu aruncă o ochire cerului înstelat și-atăta tot. Îl turburase puțin ce-i spusese Mircea cu privire la constituția materiei. Nu știa mai mult de cât îi spusese Mircea, dar închipuirea lui mergea mai departe. Acum se întreba el, de unde au căpătat electronii aceia iuteala nebună ce-i caracterizează. Cum să fi fost oare începutul acestei lumi? Cum s'au născut ființele, omul? Cum a ajuns aceasta să poseadă inteligentă? Iată întrebări la care nu se gândise el nici odată și cari acum îi chinuiau mintea. Nu găsea nici un răspuns.

— Dar ce e oare lumea aceasta misterioasă în sânul căreia ne naștem fără să ne dăm socoteală?

E nevoie de cercetări ca să ajungi la răspunsurile acestor întrebări. Înțelegem că proslăvitii de artiști e neapăsătorii. Cel mult ea îți poate procura dulcea iluzie, că poți să înțelegi firea, fără cercetări migătoase, dar numai iluzia în colțul căii Victoriei cu bulevardul, un prieten îl opri:

— Cum! n'ai fost la G... Păcat! Ai pierdut un ceas de recreare intelectuală. Ne-a citit o poezie... admirabilă! Și am lăsat câteva sticle de țămăioasă... superiță.

Mergi să bem o bere!

— Nu, mă duc acasă!

— La ora asta? Ești nebun, sau bolnav?

— Cum vrei.

Și plecă.

Era supărat. Pentru prima dată îl iritase trivialitatea prietenului, care fusese pentru el totdeauna un „băiat bun”.

S'a culcat cum a ajuns acasă și după ce stinse lampa, observând că pe ferestă se văd prea bine stelele, trânti perdeaua, supărat.

Victor Anestin

Mormântul Voevodului

Aici odihnește în Domnul,
Sub țgraava povară de aur,
Ștefan Voevod al Moldovei,
Și groaza atâtor dusmani.

Veni-am noi sletnicii țirei
Curlenii bătrâni, am venii,
Să punem aici pomenire
Voevodului nostru iubit.

Pe piatra bisericii bolțel,
Cu stăruie noastră am scris,
Cântarea din urmă, și pus-am
O cruce pe sfânt paracelis.

Că n'are vremuri ce au să mai vie,
Să afle întregul norod,
Că-aci odihnește în Domnul
Al nostru Ștefan Voevod.

Traian Anghelovici

Din volumul care va apare în curând: „Cântul Valurilor” cu prefață de George Cosbuc și note asupra vieții și sfârșitului tragic al poetului Traian Anghelovici de Alexandru Agnese.

listele de subscripție ar fi fost împărțite de Viața-Românească, poate, și s'ar fi bucurat de-o contribuție mai mare și s'ar fi putut aduna măcar suma pentru un bust cel puțin. Nu mai puțu că în viață ar fi fost mult mai mult prețuit, și s'ar fi bucurat de o viață mai bună.

Nu bănuim pentru Cerna că Tulcenii s'au gândit la monument, iar acum, societatea Studenților în litere, prin o serbare prezidată de decanul Facultății d. I. Bogdan și îmbogățită de cuvântările d-lor Rădulescu-Pogoneanu și Mehedintji, au sărbătorit amintirea lui, din potrivă, cinste înfăptuirilor?

Faptele vor face parte din istoria literaturii noastre, și cândva nădăjduiesc și din istoria literaturii Universale. Atunci când în fața conștiinței omenești se va face de către acel viitor critic, mare, bilanțul activității literare al fiecărui neam, pe care Dumnezeu l-a menit spre înfățișarea însăși a conștiinței lui divine să-l reprezinte în lume, se va vorbi și despre cei ce au făcut începutul curenților la noi și nu se va pierde nici numele lui Adam. Dar cred că până atunci, și Constantinii ar putea să se gândească la acela care de la Ovidiu, după Alexandri încoace, a fost singurul, care a cântat Tomisul și în pământul căruia se hodinesc oasele lui.

Acum, doarme, doarme, ca un leu surprins de vânători și învins.

Soarta de la Eminescu, nu a fost așa crudă de cât cu dânsul. Ba, mai crudă, într-o cât, a lăsat în urmă-niște ființe care nu se pot ajuta singure și de care societatea trebuie să fie seamă. Dar se vede că soarta nu judecă cum judecăm noi. Ea, care ține în vârful degetului ei mai mic întreg universul, are altă conștiință de cât a noastră, căci prea ține totdeauna să fie rece și hotărâtoare cu cei ce nu pot încăpea în lumea noastră, pentru care nu-i loc de cât în cer.

Și acum, „fiec-i țărăna ușoară!“ Atât pot zice și eu, care nu am altă putere de cât a-mi părea destul de rău de pierderea unuia din cei mai de seamă tovarășii al căru-i amintire am ținut astă seară, să o împrespățez în suflitele d-voastră, și cu nădejdea ca nu va fi singura cuvântare d-voastră acest dansul și voi căuta în altă împrejurare, în o expunere mai largă și mai precisă, să vă încredințez mai mult despre însemnătatea talentului și temperamentului lui ca om și ca scriitor.

De o cam dată în tovarășie i-a sosit și prietenul Gârleanu, cu care pe când, noi vărsăm lacrimi de păreri de rău el poate povestesc, lucruri, pe care au uitat să și le spuie când s'au despărțit.

CEA DIN URMA!..

*In pieptul meu iubirea viscolește,
Caci sufletu-mi în matca lui se stăbe
Ca valul unei mări turbulate
Când vânturi reci spre țărâni îl goneste.*

*Și simt cum se trezesc înfrigurate
Și inima-mi plâpândă cucerește
Flori și roci ce sufletu-mi rănește
Și-mi dă prin creeri junghieri ne îndurate*

*Mi-e inimă o mare năfurată!
Iubesc din nou!.. Și pentru-a câtă
Oard
Iubesc, mai fioros ca niciodată!*

*Dar nu iubesc acum nici o fecioară,
Că mă iubesc pe mine năladată
Și natima-asta simt că mă omoură!*

S. Mihail

RICHARD STRAUSS

Celebrul compozitor german Richard Strauss, după o fotografie luată la 1 Februarie 1894 pe timpul când dirigea orchestra din Weimar.

Cealaltă

de ANA AL. CODREANU

Așa-și îngaimă viața de ani de zile biata Elviră. Lacrimi, certuri, bătăi, scandaluri, pe cari cât a putut le-a ținut ascunse. Dar la urma urmei n'a mai putut răbda, nu și-a mai putut tănuși suferința ce săpa din zi în zi gropi adânci pe chipul ei delicat de carmu, creșteri pe fruntea ei de fildes. Prea o durea rău purtarea lui Eugen ca să nu țipe; și prea o revolta din cale afară nerușinarea celeilalte, care-i luase bărbatul, care făcuse din el, cântărețul delicat și înamoratul entusiast de soția lui, o fiară pentru această soție, odinicară adorată.

Intâi a plâns pe infundate, a plâns frumoasa Elvira, cu sufletul zdrobit de durerea, de groaza adevărului.

Eugen o înșela, Eugen avea o amantă și amanta asta, era chiar sora ei, propria ei soră.

Cum de n'a murit când a aflat? Cum de nu i s'a răstăcit mintea, care nu vroia cu nici un preț să pricăpă oroarea unei asemenea crime? Și totuși așa era faptul, era cert, clar.

Dar cum? Asta nu putea înțelege Elvira; Cum? Era „cealaltă“ mai frumoasă ca dânsa?

Se repezi la oglindă. Era palidă ca ceara; dar, pe luciul oglinzii răsărea o figură tânără, cu trăsături fine, o statuetă de Saxa. Era frumoasă; frumusețea ei și spiritul ei fermecase pe mulți, avusesse zeci de admiratori. Dintre toți însă, pe Eugen îl alesese, pe el, tânărul frumos, care avea și graiul tot atât de dulce, ca vibrările cordelor de vioră, ale viorăi cu care vrăja pe cei ce-l ascultau.

„Cealaltă? Ha! ha! ha! Cu toată durerea Elvira răsese.

Evoca figura surorii sale, o fetișcană mică, subțirică, cu ochii albaștri snălciciți, cu părul de un blond nehotărât, și cu sute de pistriul pe obraz.

Cealaltă? Elvira își aducea aminte cu cât drag o alintau pe ea cuceanele, prietenice mamei sale, cum îi ziceau „păpusică“, cum îi aduceau țăruri, pe când celeilalte nu-i făceau nici de formă gentilețele, pe cari i le făceau ei. Marta era urâtă, urâtă și sălbatecă. Și, de sigur că băgase de seamă diferența ce se făcea între ele. Fire închisă, rancnoasă în loc prin blândețe să caute să-și facă simpatii, dinotrivă, se răsprea din zi în zi.

Pe Elvira n'avea ochi s'o vadă. Când s'au ridicat și a început Elvira să aibă admiratori, Marta a schimbat tactica. Din sălbatecă, cum fusese de n'o prindea în măsuriri nici odată, se făcuse din potrivă, foarte prietenoasă. Se îngrija, își îngrija fața, își făcea toaleta ca cea mai rafinată „mondenă“. Se amesteca printre mosofirii casei.

Își compusese un zâmbet dulce, dulce; lua pose de madonă. Isbutise pe câțiva pretendenți ai surorii sale, dacă nu să și-i apropie, cel puțin să-i depărteze de Elvira.

Dar a venit Eugen. I-a căzut dragă Elvira și a și cerut-o.

Logodna s'a făcut repede și nunta tot așa.

Eugen era frumos; figură dulce, ochi frumoși și un zâmbet ce fermeca pe toți. Pe deasupra era artist dezvoltat, virtuos în vioră.

Marta, pentru întâia oară în viață, simțit neînțelegerea pe care și-o dă dragostea.

În fața lui Eugen nu știuse, nu putuse să joace comedia ca în fața celorlalți, a surorii oproșită în favoarea celeilalte. Și vedea bine că Eugen o iubește prea mult pe Elvira. Știa că nu va izbuti să și-l atragă. Cât, ca să-l depărteze, ca pe alții, nu. Numai la gândul că nu l'ar mai vedea, o prindea fiori.

Marta iubea, iubea pe logodnicul surorii sale.

Se făcu nunta. Fericirea prosteste pe om. Elvira fu prostită de dragostea ce-i arăta acum soră-sa și ea însăși hotărâ să o ia în București, unde Eugen avea birou de avocatură.

Marta făcea Belle-arte.

Aproape un an au stat împreună. Ce dulce, ce devotată era Marta!

Elvira, aproape să fie mamă, perduse din grația, din mlădierea de altă dată. Pete galbene îi brăzdau obraji slăbiți de sarcină.

Marta din zi în zi se făcea mai dragută, și mai devotată.

Nopti întregi, devotată, copia acte pentru Eugen, lucra pentru pruncul așteptat.

Între cumnați se nascu asemenea, o simpatie caldă.

Într-o dimineață Eugen intră în camera Martei să-și ia niște acte, pe care i le scrisese fata în timpul nopții.

Marta dormea cu părul desfăcut, cu cămașa deschisă la pept, un piept alb, cu sânii plini; Eugen o privi fără nici un gând rău, nu vedea femeia, vedea sora, pe copila nevino-vată și devotată, care-l ajuta, îi ușura munca.

Se plecă să o sărute pe frunte, nevinovat.

De odată își simți grumajii înlăntuiți de două brațe tinere, și o gură lacomă, care-i caută gura. Din corpul acela tânăr, sănătos, emana un parfum care-l amei. Într-o clipă pricopu de ce Marta își așintea adesea privirea ochilor albaștri în ochii lui; de ce perdea nopțile, ruinându-și sănătatea ca să-i ajute, pe când Elvira, soția pentru care muncea, din zi în zi se făcea mai leșă, mai groasă, mai puțin tandră.

Ispitit, Eugen lipi buzele de gura pătimasă a cumnatei sale; apoi buzele alunecară pe gât, pe sânii rotunzi și tari. Cuprinse cu amândouă brațele trupul culcat și-l strânse cu putere.

De atunci, nevastă n'a mai existat pentru simțurile lui Eugen. Cealaltă îl stăpânea. Sarcina îi era scuza blagoslovită a răcelii.

Când a născut Elvira, Marta a profitat de ocazie să se mute, sub pretext că nu poate suferi țipetele bătelului.

Așa a început șirul de mizerii pentru Elvira.

Eugen venea târziu seara, ba de multe ori chiar la ziua. Procese interesante, întâlniri de afaceri, banchete între colegi. Se găseau totdeauna motive. Până și copilul îi plictisea, îl enerva.

Cum a aflat Elvira adevărul? În chip stupid, banal — o scrisoare. Câteva cuvinte, în care „cealaltă“

ii fixa ora și locul întâlnirii la prietend.

A cunoscut scrisul surorii sale și inițiala M., pe care soră-sa îl făcea cu totul deosebit de cum îl fac alții. Ea era! Ea era pricina lipselor de se ale lui Eugen! Pentru ea începuse el să-și neglijeze procesele, să-și piardă clientela, să se tocmească cu dânsa, să-i facă scene pentru o pătărie, ori o pereche de gheta.

Elvira își amintește cu groază, de scena mărturisirii. Când i-a spus, plângând, revoltată, că știe, când a cerat să-i deschidă ochii, să-i arate oribila crimă de care era vinovat, Eugen s'a năpustit la dânsa cu pumnii ridicați, gata să dea și i-a strigat: „Mi-e dragă, da! mi-e dragă. Dacă îți place! Dacă nu, să ne despărțim“.

Să se despărță! S'o lase pe ea, care-l iubea acum mai mult de când era tatăl copilului ei!

Să-l lase, să fie nenorocită, să sufere; pentru ce? Ca să-l lase celeilalte?

— Eugen, a încercat Elvira să-i spună speriată de amenințarea cu divorțul, Eugen, dar copilul?

— Il iau eu!

— Și eu? Mie? Ce-mi rămâne? Crezi tu că mi-aș da copilul pe mâinile unei criminale?

Un pumn i-a astupat gura. Eugen, artistul, omul prin excelență bun, blând, duios, se făcuse brutal ca un birjar beat.

Grozav îl stăpânea cealaltă!

O ură de moarte s'a născut între cele două surori. O ură, o luptă înversunată, din care soția a eșit umilită, învinsă.

Atunci s'a resemnat. Ambția să nu-l lase celeilalte, teama să nu i se ia copilul au făcut-o să rabde — să tacă — ba încă să caute a astupa gurile ce ncepuseră a șopti adevărul. Așa a ținut patru ani.

Într-o dimineață, Eugen a venit acasă cu junghieri. „Pneumonic“ au zis întâi doctorii, „tuberculoză“ au adăugat după o lună de zăcere a bolnavului.

Boala a făcut progrese repezi. Bolnavul, la început răutăcios, nervos, se închidea într'un mutism desespărant. Gândul lui era mereu alurea; la „cealaltă“, pe care ar fi dorit s'o vadă la patul lui, din mâna căreia i-ar fi fost drag să ia doctoriile.

Elvira uită mizeriile îndurate.

Cu un devotament orb, cu o dragoste neînchipuită stătu nemiscată la patul sotului adorat. Toama ei rănită sângera încă, dar o nădeide dulce începuse a-i legăna sufletul.

„Eugen se va face bine, va vedea devotamentul meu, se va întoarce iar la mine“.

Dar boala înainta repede. Învis de răbdarea, de bunătatea acelei martire, Eugen îi prinse mâinile într-o zi, i le sărută lung, și roaie de lacrimi i se rostogoliră pe obraji. Îngână încet:

„Iartă-mă!“
Era atâtea căință în cuvântul acela în ochii aceia mării de boală, în lacrimile acelea, că Elvira ingenunche și plânse, de durere dulce, de fericirea că l'a recăștigat.

A doua zi Eugen dormea între flori, pe masă. Figura lui liniștită, dulce păstrase zâmbetul de bunăta-tea cu care fermecase în viață pe toți.

Când l'au dus la locul de veci, toată familia, toate rudele, toți prietenii, în chipul cum strângeau mâna văduvei își spunea limpede admirația pentru femeia martiră, pentru soția devotată, iertătoare.

Din dosul unei porți pe unde trecea covoșul, furișată de ochii celor ce-l cunoșteau păcatul, biruită în fața „soției“, cealaltă urmărea cu ochii roșii de plâns cosciugul în care erau închise de veci dragostea și păcatul ei.

Oamenii de afaceri și femeile frumoase

de V. DEMETRIUS

Soții legitimi, domnul Cucumis și doamna Procopici, el vămuitorul marelui firmă comercială Trenger & Cie., ea pensionară a Statului Român, tocmai se plictisiau, când servitoarea anunță pe domnul Weintraub.

După conversația de rigoare, asupra sănătății și-a vremii, bărbatul jucă table. În timpul jocului, d-na trimisese după o prietenă, divorțată care, pe la a doua partidă de table își făcu intrarea.

Pricepându-se din ochi, că fac și ei o pereche, Weintraub și divorțata, ca și cum s'ar fi cunoscut de un an, își vorbiră slobod, ca două vechi cunoștințe.

Se simțeau foarte bine tei patru, se gândeau fiecare în capul lui, la o petrecere monstră, de cum va însera, până la ziuă, când cineva ciocăni la ușă.

Doamna Procopici eși în sală și peste un minut se întoarse și i spuse sotului domniei sale.

— E priințul!

Cucumis făcu o strâmbătură și spuse numai decât:

— Spune-i că nu-l pot primi!

— Primește-l, primește-l! spuseră amândouă femeile.

Cucumis se înduplecă, și Prințul fu lăsat să intre. Era un domn bine îmbrăcat, nu avea nimic respingător și se recomanda mosafirilor casei: Mauriciu Grünberg.

Cucumis se posomorâse, Weintraub se simțea strâmtorat și se întreba cu ciudă dacă va mai putea petrece, divorțata își mușca buzele de părere de rău. Prințul însă parcă era de-acolo și nu lua aminte că numai d-na Procopici îi răspundea.

Pentru că vremea trecea apăsătoare, Weintraub propuse noului venit o partidă de table: trei linii, cinci lei.

— Câștig, zise el, câștigă doamna Vasilescu; nu: am pierdut eu! Dar în nici un caz nu jucăm mai mult de două partide!

Condițiile fură primite. Jocul începu. Mica societate se grupă în jurul jucătorilor. Grünberg perdu amândouă partidele și Weintraub voi să închidă cutia de table să nu joace.

Divorțata încasase zece lei, zâmbind. Ceilalți chibitii căscău. Dar prințul Mauriciu Grünberg voia „revanșa”. Dărz, certăret, cerea să mai joace a treia partidă. Rece, Weintraub, spunea nu, numai din bărbie, pe când prințul se infuria.

— Nu înțelegi că plictisim lumea? zise Weintraub convingător.

— Dar nu-i adevărat! O poftesc să se distreze, uitându-se la noi, strigă Grünberg.

— Domnul ți-a spus că numai două partide joacă! spuse blând doamna Vasilescu divorțata.

Prințul se ridică în picioare, reșu-furiu:

— Dacă îți trebuie cuccană zece lei pentru coșnița de mâine, îți dau eu!

Și el aruncă zece lei pe masă. O ceartă formidabilă izbucni între divorțată și Grünberg. Cucumis trecu în altă oală, soția și prietenul lui rămăseră să potoliască focul. Cei care se gândiseră să petreacă, își văzură planurile spulberate. Weintraub se ridică să plece și prințul plecă de odată cu el.

Ajunși în stradă, Mauriciu întrebă:

— Ce vrei să faci astă seară?

Fără să-i mai poarte pică, ba chiar voină să-l cunoască mai bine pe ciudatul prinț, care era ca și el mare om de afaceri, unul din samsarii cei mai dibaci din Capitală, deși numai de vre-o două luni se mutase din Erăila, Weintraub se oferă:

— Dacă el de gând ceva, sunt al dumatăle!

Prințul opri o trăsură, noii prietenii se urcară. În dreptul unei farmaciei, Mauriciu se dete jos și spuse lui Weintraub:

— Te duc la două cucoane: doi trandafiri! Din spițeria asta am să vorbesc cu ele, la telefon. În cinci minute suntem la ele acasă!

Peste cinci minute coborau în fața unei case boeresti.

— Să ridici coșul birjar, și să aștepti! porunci prințul și luându-și amical de braț îl sui treptele marelui case.

Nici după un sfert de oră de la recomandăția, Weintraub nu încetase să se mire și să-i vorbească și ei. „Nemai pomenit de frumoase!” cugeta el, tot așezându-și ochelarii pe nas. Și ce bogăție! Covoare de Persia! Candelabre de câteva mii de lei. Inutilități de artă! Și ce femei! mamestoase! grațioase! Când cucoanele fură gata de plecare, Weintraub, care le cerceta amănunțit, le și cântărise luxul: „de patruzeci de mii de lei purta fiecare bijuterii!”

Simandicoasele doamnă se înghețară totuși, cu plăcere, în trăsură, față în față cu cei doi domni.

— La Enescu! porunci prințul.

Pe la orele zece, după o cină îmbelșugată, aromată de vinuri delicate și legănată de o muzică dulce, cele două perechi se urcară în aceeași trăsură, care aștepta nemișcată.

După câteva tururi, la pas, în mireasma teilor înfloriți, cei patru traseră la Flora, ca să-și continue buna dispoziție.

Cele două frumoase cucoane petreceau într'adevăr. Weintraub era fericit, Grünberg găsia cu ușurință și la timp: o glumă, o povestire picantă, o prăjitură, un taraf de lăutar, o jerbă de flori, pentru a înviora petrecerea, la nesfârșit! Orele treceau ușoare și dulci, când pe la trei noaptea, din câteva cuvinte schimbate la iuteală, o ceartă formidabilă izbucni între prinț și amândouă doamnele.

Ochelarii de pe nasul lui Weintraub tremurau în mare primejdie. „Iar ceartă! își zicea el. Ce manie are prințul ăsta să se certe cu cucoanele!”

Încercările lui de-a potoli gălceava erau de prisos. Frumoasele cucoane se ridicară înțepate de pe scaunele lor:

— Doamnele Weintraub condu-ne acasă! cerură ele într'un glas.

Mauriciu Grünberg luă trăsura, ținută de la șapte seara, ceilalți își găsiră alta.

E nebun! spuneau doamnele. Doamnele Weintraub, cunoștii adresa noastră, vino or când, să petrecem la oaltă, dar fără prinț! Cu dumneata or când! cu plăcere!

În vâlmășagul frământărilor din București, de atâtea feluri, și al propriilor lui afaceri, Weintraub se tământuise de mahnirea ce i-o pricinuise prințul, cu mania lui. Într'o zi îl întâlni fără voce, la Banca Națională.

— Nu vrei să petrecem diseară? îl întâmpină Mauriciu.

Pentru că îi venea să rădă, Weintraub se prefăcu că-și așează ochelarii și răsă în podul palmei lui, cumscade. Dar prințul îl interesa și-i plăcea, așa cum era.

— Cum să nu! zise Weintraub.

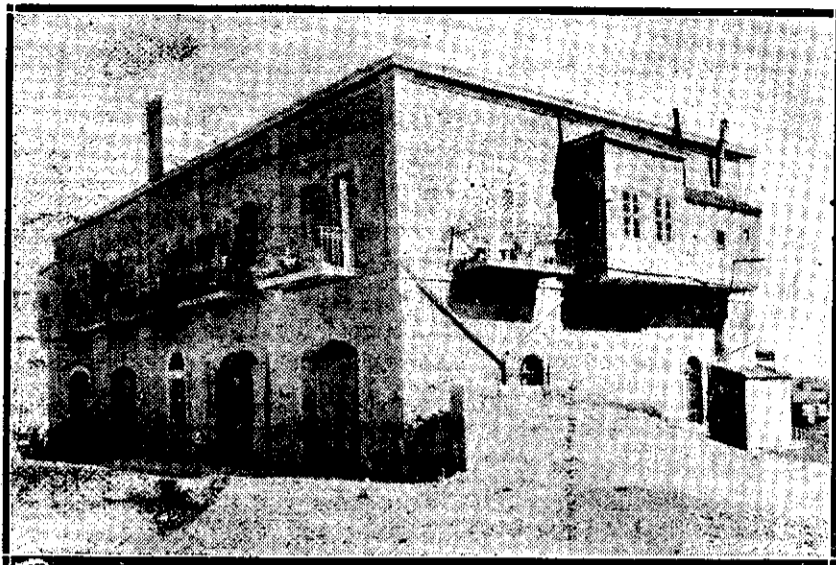
— O să petrecem de minune! zise prințul. Să le luăm tot pe cucoanele alea! Am băgat de seamă că ți-au plăcut!..

Ochelarii lui Weintraub căzură de pe nasul omului. Păgubașul se porni pe un răs nebun.

— Ai mai petrecut cu ele? întrebă el.

— Ce chef monstru am tras acum patru zile! Cu ele! Sunt femei alese! Au câte treizeci de mii de lei venit anual, fiecare! Ne-am certat puțin, ca atunci, din pricina alteia, care era acolo; dar nu face nimic!

Casa românească din Ierusalim

SPRE TINE...

*Acum când primăvara iarăși vine
Nu vād nici plauri răsăfate 'n soare
Nici bucurii nu vin să mă 'mpresoare,
Ci gândul meu se duce tot spre tine.*

*C'în vis te vād, copilă 'ncântătoare,
Cu ochii mari, privirile senine
Ce-ades cătai așa duos la mine,
Cu gura-ți mică și ispititoare...*

*Și-acum de vei putea, măcar odată
Să treci din nou în calea vieții mele,
Ași reținepe visul de-altă dată.*

Dar tu nu vii și vremea cum mai trece,

*Cum ai pierit și clipele acle,
N'am să-ți mai vād, în veci, surisul
recl...*

Constantin A. T. Ghica

Viața artistică și literară

Cum a apărut d. Octav Minar pe piața literară, vestind cu tobe și plarde de negustorească reclamă, — o adunătură de documente privitoare la viața lui Eminescu, noi am spus, că n'avem încredere în lucrarea d-lui Minar, care a căutat numai efecte imediate.

Zilele din urmă, după ce publicul a luat cunoștința de materialul, întrebuitat cu insinuări și libertăți nepermise unui scriitor, se vedește o tendință de a fi pus la locul cuvenit, autorul Minar, care a falsificat și adevărul și a adus incriminări nesocotite unei doamne.

Ceea ce-i mai interesant, e că semnalul focurilor contra stimabilului domn Minar, l-a deschis însăși revista editoare a cărții Minarului, — „Flacăra”.

Au urmat articolele conștiințioase ale d-lui Nanu și pe săptămâna viitoare vom înregistra un studiu documentat asupra activității de parvenit literar a ingenușului intru insinuare, d.-Minar.

Poate să fie surpriză, ori poate o simplă informație bibliografică, faptul că d. Ion Al. George — poet modest, dar avântat în domeniul clasicismului, mai mult, ori mai puțin bine cunoscut — a făcut o incursiune în domeniul dramatic. — Da, d. Ion Al. George intenționează să dea la lumina vitrinelor de librărie „O comedie antică, în versuri, Sapho”.

Până la apariția piesei, — poate să fie o surpriză calitativă — noi o înregistrăm ca informație bibliografică.

„Viața nouă” este o revistă curată, tipărită cu mare îngrijire și cu deosebit gust artistic.

„Viața nouă” e veche revistă, ceva-mai tânără ca „Revista idealis-

tă”, și tot ca această holbaniană consoră apare rar și anemiată.

„Viața nouă” are o mare calitate, când cuprinde articole de d. Ovid Densușianu, — chiar când sunt atacuri și dueluri cu alte publicații. D. Densușianu este un învățat, care scrie mai mult decât frumos, când scrie proză, sau face polemică.

„Viața nouă” însă încetează de a mai fi calitativă, când își oferă paginile inserate de producerile colaboratorilor ei, poeții sau polemistiți inteligenți, ca d. Păltânca, de pildă.

„Viața nouă” face impresia unei domnișoare. — pardon înaintată în vârstă: — căci la toate rarele ei apariții vorbește, vorbește numai despre sine, acuzând, că nu i se recungaste platonica maternitate de a fi creat, sau introdus în literatura românească, curentul modern, simbolismul.

Să zicem, că-l așa. Dar care-i poetul de la „Viața nouă”, care a făcut să trăiască și să determine un curent de poezie modernă, la noi?

D. Crucianu? Desigur, că V. N. îl recuză. D. Stamatid? Ervin?

Să-l arate, mă rog. Așa, cu osanale pentru „poezia nouă” o duce și „Versuri și Proză” de la Iași. Dar literatul, care să creieze artă adevărată în acest sens și care să scrie la V. N., unde-i?

Ultima oră este o revistă — așa zisă dramatică — pe care o joacă o trupă de actori de operetă din București.

Autorii acestei încercări distractive (?) sunt „doi avocați distinși al baroului din Capitală, cari vor să rămână necunoscuți publicului”.

Curiozitatea recenzentului însă n'a cruțat nici un sacrificiu, ca să descopere pe un autor cel puțin, d. Ștefănescu-Georgescu, avocat.

Am căutat să avem o convorbire asupra revistei scrisă în tovărășie de d. Georgescu-Ștefănești cu un coleg al d-sale și am descoperit lucruri senzaționale. Adică, revista are și părți hazlii, are și spirite, are chiar glume „bine plasate” și toate acestea se datoresc d-lui Ștefănescu-Georgescu.

Restul, ne-a spus autorul descoperit nu interesează, fiindcă nu-i aparține.

B. Cec.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A apărut
EDIȚIA II
SCHIȚE-FILME
de V. Mestugean
PREȚUL 1,60

La toate librăriile și la administrația ziarului „Universul”.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

București - Ierusalim

NOTE DE CALATORIE

DE

— V. MESTUGEAN —

— URMARE —

Făreera părintelui Marinescu e, însă, că ar fi fost mai nemerit ca biserica românească să se construiască în afară din zidurile vechiului oraș, unde s'ar fi putut găsi terenuri cu mult mai vaste și pe un preț eștin.

Orî cum ar fi, nu mă îndoiesc că odată ce M. S. Regina Elisabeta a binevoit să ia inițiativa ridicării bisericeii, proiectul acesta atât de creștinesc și de folositor va ajunge la un bun sfârșit.

Biserica românească din Ierusalim va fi de mare folos pelerinilor români. Numărul acestora va spori considerabil odată cu ridicarea bisericeii.

Apoi această biserică va contribui mult la cunoașterea numelui de român în acele regiuni depărtate. De ce, adică, grecii, armenii, germanii, rușii — aproape toate neamurile creștine să-și aibă bisericile lor la Ierusalim și numai românii să fie lipsiți de un asemenea așezământ pios.

Fără îndoială că întreaga suflare românească se va grăbi să-și ofere obolul pentru viitoarea biserică care, pe lângă celelalte foloase va mai avea și o însemnătate națională. Iată că se împlinesc peste puțin 50 de ani dela suirea pe tronul României a Regelui Carol I. Ince mod românii de pretutindeni și-ar exprima mai bine recunoștința lor către Cel de Sus, care a dăruit țarei un Suveran atât de înțelept, decât ridicând o biserică măreață chiar pe locurile unde a trăit și pățimit Mântuitorul.

Cu actuala așa zisă Casa românească nu merge și, decât o asemenea casă, care nu ridică de loc prestigiul neamului față de străini, mai bine de loc.

XII

Aspectul orașului. — Populație.
— Climă

Ca aspect general Ierusalimul diferă cu totul de oricare alt oraș. Mare parte din străzi sunt arcate, sombre, cu înfățișarea unor ganguri nesfârșite. Dealungul acestor străzi se ridică ziduri înalte, ca de cetate, cu câteva ferestre în părțile de sus și cu niște porți mici, ascunse prin colțuri, aproape secrete. Nici nu poți bănuși că în dosul acestor ziduri locuiește o întreagă populație. Cartierul beduinilor e for-

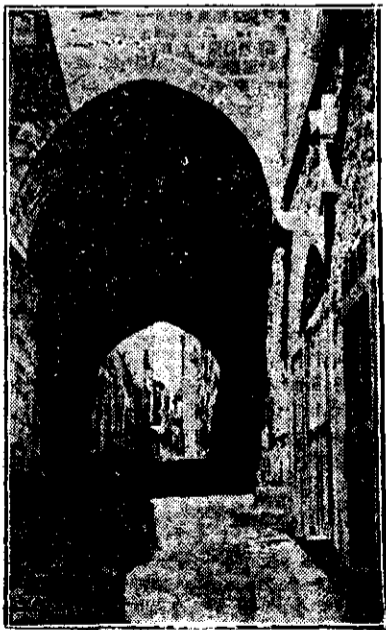
mat din stradele strâmpte prin care abia dacă pot trece alături două inși.

Locuințele, în acest cartier, sunt aproape subterane și nu poți ghici nici unde e poarta nici unde-s ferestrele. Numai vezi câte un beduin sau câte o beduină voalată, care apar dintr'o gaură sau dispar printr'alta ca niște vietuitoare subterane.

În aceste cartiere ca și în altele mai curate, cu străde mai largi, lucrul ce predomină e zidul, zidul care îți astupă tot și care răspândește o atmosferă de taină. Casele evreiești sunt toate spoite, pe dinafară, în albastru.

Bineînțeles, că în orașul cel nou, situat în jurul zidurilor înconjurate ale vechiului Ierusalim, sunt case moderne și străzi alinate, cum am mai spus. Dar interesant e orașul cel vechiu cu nițelele întortochiate, strâmpte și arcate prin care mișună o lume atât de împestrată.

În Ierusalim, mai mult ca oriunde, se întâlnesc laolaltă toate neamurile de pe pământ. Creștinii vin să se roage la Mormântul lui Isus, mahometanii la moscheia lui Omar, evreii vin să plângă pe mormintele strămoșilor lor și pe ruinele vechii lor glorii.

O stradă din Ierusalim

Aci găsești creștinii din Europa, din Asia și Africa în porturile lor naționale, creștinii care se deosebesc atât de mult între ei, ca obiceiuri, înfățișare, grai și chiar ca culoarea pielii. Mormântul lui Christos e locul unic pe lume unde se întâlnesc toți creștinii, unde englezul, rusul, francezul, grecul, etc., etc., se freacă cu coreligionarul său asirian, copt sau abisinian. Numai creștinii de ar fi vizitatorii Ieru-

salimului și tot ar fi de ajuns ca să producă acea împestrare extraordinară de neamuri.

Dar, pe lângă creștinii, sunt evreii ruși, evreii bucovineni, evreii siriani, sau spanioli, apoi, mahometanii din Constantinopol, din Arabia, din Caucazia, din India, algerieni, tunisieni, etc.

Vedeți, prin urmare, că nu exagerez de loc afirmând că Ierusalimul e singurul punct al lumii unde se adună aproape toate neamurile de pe pământ.

Tipuri evreiești din Ierusalim

Prin mulțimea trecătorilor îți atrag atenția, în primul rând, femeile indigene care umblă învelite de sus și până jos cu un cearceaf alb. De le-ai vedea noaptea, le-ai lua drept fantome!

Evreii, de asemenea, umple toate străzile. Aci găsești evrei din toate colțurile lumii, unii stabiliți în colonii, alții veniți ca simpli vizitatori. De altfel, mai mult de jumătate din populația de o sută de mii de locuitori a Ierusalimului, se compune din evrei.

Cei mai mulți din ei sunt oameni din popor, în antiriu, cu bărbi mari, perii încălciți și cu perciuni lungi, buclăți care flutură pe lângă urechi în bătaia vântului. Sunt foarte plăcuți la vedere copiii evreilor de pe aci îmbrăcați ca și părinții lor în antiriu de stambă vârgată, cu pâlării de pluș cu bordurile largi și cu perciuni lungi. Am văzut copii ai căror perciuni le atârna până peste umeri,

Arabii și aci sunt foarte numeroși. Ei și evreii formează marea majoritate a locuitorilor. Aci, ca și la Iaffa, turcii nu prea se văd. Și nici nu se vorbește limba turcă. Limbile care domină aci sunt cea arabă și cea evreiască.

Dar, marea parte a populației flotante a Ierusalimului o formează rușii, pelerinii ruși care vin în toți anii în număr considerabil. Mi s'a afirmat, că anul acesta, numărul pelerinilor ruși

a fost de peste treizeci de mii. Din toate unghiurile marelui imperiu moscovit vin mușicii ruși să se închine la Mormântul lui Christos. Vapoare speciale rusești îi aduc dela Odessa direct la Iaffa. Pelerinii aceștia sunt în mare parte săraci și o duc cam greu, deși clerul rusesc de aci le dă multe înlesniri. Rușii au în Ierusalim patru biserici mari, spital și locuințe vaste, construite anume pentru pelerinii ruși. Și tot orașul, toate locurile sfinte, toate drumurile spre Betleem, spre Betania, spre Iericho, târmurile Iordanului și ale Mării Moarte sunt pline de acești pelerini, care merg pe jos în călduri, cu desăgile în spinare, pe drumurile arse de soare. Și cei mai mulți nu numai că-s săraci, dar sunt și bătrâni. Astfel, ei mor cu duimul de oboseală și lipsă de îngrijire chiar în Ierusalim sau pe unde îi apucă ceasul din urmă. Ceilalți merg înainte, plini de credință, cu sufletele exaltate, sărutând pietrele, zidurile, târându-și pașii prin câmpiile pietroase, pe suișurile anevoioase, srpișiniți pe toiagurile lor de drum.

Pelerinii ruși sunt atât de numeroși în cât nu-î negustor în Ierusalim care să nu cunoască destule cuvinte rusești ca să se poată înțelege cu un client rus.

Seara, tot furnicarul acesta de lume se retrage, dispărând parcă pe după ziduri. Dela orele 9 seara în sus nu mai vezi pe nimeni pe străde. În Ierusalim nu există viață de noapte și nici un fel de petrecere sau spectacol. Nici măcar cinematograful nu există în orașul sfânt. Mi s'a spus că un grup de cântăreți italieni a încercat să se producă serile într'o cafenea de aci, dar n'a isbutit, nefiind cine să-l asculte. Cântăreții au fost nevoiți să părăsească orașul spre a nu muri de foame. Cât stai aci nu te gândești nici la teatru, nici la muzică, nici la baluri, la nimic. Mediul te transformă și-ți inspiră gusturi noi, inocente. Nu te atrage nimic ce nu-î Christos, ce nu-î Solomon sau Omar, ce nu e vechiu, păraginit, și ce n'are legătură cu Vechiul sau Noul Testament, cu Koranul sau Talmudul. Singura muzică e sunetul clopotelor și singurul spectacol serviciile divine ce se celebrează cu un fast deosebit la toate bisericile.

În Ierusalim sunt câteva hoteluri foarte confortabile. Hotelul New Grand Hôtel, unde am tras, e cel mai mare și poate rivaliza cu hotelurile cele mai bune de oriunde.

Odăile curate, cu pardoseala de marmură așternută cu covoa-re groase, paturi curate cu perdele, lumină electrică, baie, în fine tot confortul european.

În restaurantul oțelului chelnerii servesc în frac și vorbesc franțuzește.

După masă pasagerii se strângeau în salonul comun, mobilat cu o rară eleganță, cu covoare scumpe, în stil orientat. Întâlnirea aceasta a pasagerilor dura foarte puțin. Pe la orele 10 toți se retrăgeau ca călugării în celulele lor. Și nimănui nu-i părea rău pentru aceasta. Ierusalimul nu-i oraș de petrecere ci de rugăciuni și reculegere. Influența mediului acestuia aproape monahal e atât de covârșitoare, în cât chiar cei cari, la reședințele lor, obicinuesc să facă din zi noapte și din noapte zi, în Ierusalim își schimbă cu totul apucăturile și încep o viață nouă, devin oameni cuminți. Păcat că durează prea puțin!

Poate ar fi locul să spunem aici două vorbe și despre clima Ierusalimului. E greșită ideea cum că la Ierusalim ar domni o căldură tropicală insuportabilă.

Situat într-o regiune muntoasă, la o altitudine de 7—800 metri de Mediterana și de 1200 metri de Marea Moartă, Ierusalimul se bucură de o climă temperată.

Iarna plouă aproape în fiecare zi, spre marea bucurie a locuitorilor, cari, cu modul acesta, își pot face provizii de apă în cisternele de cari sunt prevăzute toate casele.

Piațeta aceasta a fost lărgită cu ocazia vizitei pe care a făcut-o la Locurile Sfinte, acum vreo 15 ani, împăratul Wilhelm al Germaniei.

Încă câteva vizite de acestea și Ierusalimul și-ar schimba aspectul arhaic spre desolarea celor cari vin aici să vadă urmele trecutului. Și aceasta ar fi un mare păcat, căci tot farmecul orașului constă în originalitatea cea plină de pitoresc și de o frumusețe specială.

Dar, mi-e teamă că și fără aceste vizite împărătești, tot nu va fi respectat mult timp aspectul antic al Ierusalimului. Chiar în anul acesta au început lucrările pentru „înfrumusețarea” străzii patriarhiei grecești. Strada a fost lărgită și lărgită. Alături se construiește o nouă mănăstire grecească pentru pelerini, o clădire somptuoasă cu trei etaje într-un stil cu totul modern.

Tot în apropiere am mai văzut mai multe clădiri noi, construite pe un drum larg. Departe de a-ți face plăcere, europenizarea aceasta a Ierusalimului îți produce o impresie penibilă și-ți strânge inima.

Dar să ne întoarcem în piațeta de lângă poarta Iaffei.

Pe piațeta aceasta se află turnul lui David, transformat în cazarmă turcească.

La picioarele acestui turn se

de prin gunoaie și stă grămadă la îndemâna meșterului. Cu acest material se repară ciobotele beduinilor, cari, în materie de încălțăminte, nu prea caută lucru subțire. Ori cum, colecția aceasta de cărpaci octogenari e una din curiozitățile Ierusalimului

Beduini

O altă curiozitate, de un gen deosebit, sunt femeile dela Betelem, cari vin în oraș cu provizii. Cele tinere sunt frumuse și sdravene. Ele poartă pe cap un fel de bonetă înaltă ca un pot-cap, acoperită cu un voal alb ce le cade pe umeri. În jurul bonetei sunt înșirate salbe de monezi de argint, cari formează podoaba și bogăția acestor femei. Apoi, ele mai au salbe de acestea în jurul gâtului său atârnat cu un lanțisor de la o ureche la cealaltă pe sub bărbie. Ele mai poartă inele la toate degetele, inele groase de argint cu pietre mari fără valoare și brățări la mâini și la picioare. Pe lângă giuvaericelele acestea, femeile acestea sunt tatuate pe brațe și pe figură. Aceste tatuaje constau din stelute desenate pe frunte, pe bărbie sau în vârful nasului, sau din constelații întregi presărate pe frunte.

E de prisos să spun, că aceste ornamente nu adaogă nimic la frumusețea acestor femei. Din potrivă. Cele bătrâne însă sunt oribile cu aceste tatuaje rămase din tinerețe și amestecate cu sbârciturile figurilor lor osoase.

XIII

Biserica Sf. Mormânt

Într'un capitol precedent am vorbit despre Mormântul Mântuitorului. Aci voi căuta a face o descriere a vastei biserici în care se află Mormântul și care se numește Biserica Sfântului Mormânt.

Biserica aceasta, de o arhitectură neregulată și foarte complicată, cuprinde sub boltite ei, pe lângă Mormântul Domnului, muntele Golgota, pe care a fost răstignit Mântuitorul precum și

alte biserici și altare amintind faze din ultimele zile ale lui Isus.

Astfel, Biserica Sfântului Mormânt nu se poate vizita de căf sub conducerea unui bun ghid.

Pelerinii aparținând diferitelor rituri vizitează biserica în grupuri compacte conduși de câte un preot care le dă cuvenitele explicații, iar călătorii izolați sunt conduși de ghidul oțelului unde au tras.

Toate capelele și altarele aflate în Biserica Sf. Mormânt sunt împărțite în primul rând între greci, armeni, catolici, apoi, între copti și abisineni.

Posesiunile acestea sunt dobândite în baza unor firmane împărătești obținute cu mari sacrificii de către căpeteniile diferitelor rituri creștine. Posesiunile acestea au dat loc la numeroase conflicte grave și chiar sângeroase între reprezentanții diferitelor rituri. Și azi chiar, călugării greci, armeni și catolici sunt vecinic pe picior de război, pentru apărarea posesiilor respective.

Așa dar să facem o a doua vizită Bisericii Sf. Mormânt, de astă dată în cursul zilei.

La intrarea în curtea bisericii sunt înșirați cei mai lăduși cerșetori ce se poate imagina. Orbi, ciunci, schiopii, cerșetori plini de plăgi înfiorătoare, în mare parte arabi sau beduini, stau acolo rezemați de ziduri, cleteându-și capetele ritmic și implorând mila trecătorilor. Aspectul acestui drum al miseriei îți produce o indescriptibilă impresie de desgust.

Curtea cea mare, acoperită de lespezii, e un adevărat târg de obiecte sfinte ca mătații, cruci, icoane, etc.

Negustorii arabi și evrei își întind mărfurile pe rogojinii dealungul zidurilor și chiar în mijlocul curții. În jurul acestor negustori sunt grupați sute de pelerini ruși cari cumpără diferite obiecte sfinte pe cari le vor duce la căminele lor.

Incinta aceasta, foarte vastă, făcea parte din Biserica Sf. Mormânt, după cum se vede din resturile de coloane admirabil sculptate cari datează de pe timpul cruciaților

În jurul acestei curți sunt situate Mănăstirea lui Abraham, capela armenească Sf. Iacob, biserica Apostolilor, Capela Mariei Magdalena și alte capele pe cari le menționăm în planul Bisericii Sf. Mormânt. E de notat că în apropierea Mănăstirii lui Abraham se află un măstîn îngrădit cu ziduri despre care se zice că ar fi locul unde fu găsit berbecul cu coarnele încurcate în desiș în momentul când Abraham se pregătea să jertfească pe fiul său Isaac.

(Va urma).

Femei din Betelem

Uneori se întâmplă să și ningă și atunci orașul sfânt se îmbracă cu vestmântul imaculat al zăpezii. Dela Aprilie și până în Septembrie cerul e pururi senin. În Aprilie, când mă aflam la Ierusalim, nopțile erau atât de reci, în cât am fost nevoiți să facem foc la sobă. În toiul verei chiar căldura e suportabilă. Numai în zilele când bate vântul de sud, vânt care se numește, în limba-giul local, Rainsin sau Simun, atmosfera devine înăbușitoare. Dar aceste vânturi bat rar și trec repede.

Am spus în altă parte că intrând în oraș, prin poarta Iaffei, se deschide o piațetă care e un fel de punct de trecere între orașul vechiu și cel nou.

aici un teren viran care e mai jos de nivelul străzii cu vreo două metri. Un zid lung desparte terenul de stradă. Rezemat de acest zid, ca de o balustradă, nu mă satur privind terenul acesta viran unde sunt înșirați în semicerc vreo două duzini de cărpaci bătrâni cari lucrează din zor.

Cei mai mulți dintre ei sunt bătrâni octogenari, cu barba albă și turban verde în jurul capului. Și toți au de lucru din belșug. Lângă fiecare cărpaci stau jos câte 2—3 beduini, în mantalele lor de păr de cămilă, așteptând să li se predea ciobotele cu cari să-și poată continua drumul pe cărările întinse și pustii ale Palesinei. Materialul de cari se servesc cărpaci acestia e strâns

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

CAP. XXVI

Era în ajunul plăcerii lui Eduard, într-o frumoasă seară de primăvară.

Se făceau cuceririle.

Magdalena era tristă și melancolică, Eduard indiferent și aproape vesel. Simțim o mare plăcere să schimbăm locul: la plecarea ce se pleacă sunt mai viol și mai veseli, când își părăsesc rudele și prietenii; pentru cei ce rămân, plecarea chiar a unuia mai străiu întristează până la plâns aproape.

Ștefan era tăcut și inșurșurat; ochii îi erau arzători și infundați în orbite. Ca nici odată arăta liniștit și vorbea mai mult ca de obicei, ca și cum ar fi fost beat.

Cum se discuta despre una și alta, adus-ră vorba despre o servitoare a Magdalenei pe care aceasta o gonise.

— Pentru ce? întrebă Ștefan.

Magdalena voia să zică că fata fusese a unui tânăr înaintea de măriș; căută o întorsătură de frasă și zise:

— Și-a călcat prima datorie de femeie.

Ștefan surâse și zise:

— Cunosc povestea; numai auziți cum greșiți în ce privește denumirea ce i-o dați.

„E mai nimerit pentru d-va. de a face o datorie din cea ce în realitate e cu mult mai prejos de adevărata datorie, amorul;

„Ați dat numele de virtute la cea ce este mai urât și mai lipsit de noblete.

În adevăr, priviți care din cele două exemple, ce vi le voi da, e mai mare și mai frumos:

„O femeie care, fără a aminti de căsătorie se dă unui om, prin uitarea ei de sine, ea zice:

— Mă dau ție pentru că te iubesc, nu-ți cer nimic în schimb, și nici o garanție de cât va ține dragostea ta. Știu că mă vei părăsi când nu voi mai fi frumoasă și când o alta o să-ți placă mai mult, pentru că ea o să fie mai frumoasă sau numai pentru că va fi o alta. Dacă ți-ăș cere să ne căsătorim, aceasta ar fi să te cumpăr prin obținere și lanțurile viitorului fericirea prezentului; dragostea nu vinde, ea dă. Mă dau ție pentru fericirea ta și pentru a mea, și cu toate asta înfrunt primejdia de a rămâne stigmatizată într-atâta că nici un altul să nu mă mai vrea. Pentru puțin ce-mi dai tu în viața ta, eu ți-o sacrific întregă pe a mea, căci se poate să am un copil de la tine, un copil a cărui naștere și iubire vor fi o rușine pentru mine. Pentru dragostea unui singur om, pentru câteva momente, mă expun la disprețul tuturor pentru toată viața mea; dar plăcerea ce ți-o dau e destul de plătită prin aceea ce primesc.

„Iată ce zice întreținuta.

Aseuțiți acum pe cealaltă.

— Te iubesc așa de puțin în cât eu femeie slabă îți înăbuș dorințele lăsând să vorbească calculul rece, iată ce îți ofer: Vrei să mă ai, e bine dragul meu trebuie să-mi cumperi corpul.

„Toată viața mă vei nutri, mă vei îmbrăca îți vei lua adio de la plăcerile ce eu nu le-ăș putea gusta. Voi fi bătrână și zbărcită când tu vei fi tânăr și viguros, iar ce are a face, tu mă vei iubi puțin nu vei mai putea iubi ce altele.

„Vei avea corpul meu cât timp: tânăr, tare, frumos. Mi-l dai în schimb pe al tău tânăr, tare și puternic; dar asta nu e destul; trebuie să te obligi încă a mă iubi și atunci când nu voi mai fi tânără și când tu vei încă tânăr.

„Cum însă găsești că mă vând puțin cam scump, eu care nu prea te iubesc, o să-ți aprin în

cetinel simțurile prin strâmbături numite podoare, prin mângări înjumătățite, printr-o găteală mincinoasă care mă arată mai frumoasă de cum sunt. Tu nu vei ști ce cumperi de cât când târziu nu se va mai putea întoarce.

„Iată ce zice domnișoara de măritat.

„Vedeți diferența: întreținuta se dă, cealaltă se vinde. Domnișoara de măritat face o afacere bună, cealaltă face o afacere proastă; cea dintâi este cinstită și onorată, cealaltă disprețuită și vinovată.

„Cum vi se pare?

„Prostituția e altceva de cât unirea sexelor fără dragoste?

„Vedeți că femeia măritată s'a prostituat aproape mereu, și că aceia pe care o desprețuți nu a nutut să o facă?

CXXVII

SCADENȚA

Un vânt cald adie parfumul florilor pe ierburii, el leagănă crengile verzi ale arborilor, și soarele mângăie pământul acoperit cu iarbă înflorită.

Eduard a plecat de dimineață și trece în căldura zilei, printr-o pădure unde păsările s'au refugiat; dar drumul e mare și nu-l umbră decât pe o parte.

Și Ștefan a plecat spre reședință.

Dar în timp ce Eduard călărește încet, tropotul unui cal îl face să se întoarcă; e Ștefan care îl ajunge. Ștefan e galben, a umblat iute și frumosul cal cenușiu are urechile și gâtul plecate.

— Nu m'am dus la reședință, zice Ștefan, am voit să merg cu tine o bucată de drum.

Și amândoi, la pas, merg pe drumul mare din pădure.

Un vânt cald adie parfumul florilor pe ierburii și leagănă crengile verzi ale arborilor, și soarele acoperă pământul acoperit cu ierburii înflorite.

— Cât este de bogată această natură, zise Ștefan, cu soarele și, arborii ei verzi, umbra ei răcoasă și florile cu colorii strălucitoare și parfumul dulce, mai frumoase decât gramezi de aur, și de smaralde și de rubine.

„Ce plăcut e vântul acesta ce flutură părul; ce tăcere impunătoare! Natura este singurul prieten ce nu ne părăsește niciodată, singura fericire care nu ne părăsește, niciodată și ne rămâne credincioasă.

Toate plăcerile, toate bucuriile își schimbă felul de a fi la fiecare pas ce-l facem în viață. Nu putem gusta aceeași fericire de două ori în viață; a doua oară, e serbădă și decolorată.

„Dar fiecare primăvară ne aduce natura investimantată ca de sărbătoare, totdeauna aceeași și dându-ne totdeauna aceeași florii.

„Pizmuesc fericirea acestor insecte strălucitoare cari mor sau amortește când cad frunzele și florile se vestejesc; cari mor la primul frig ce vestejește florile, de o singură lovitură, de o singură moarte.

„De fiecare dată ce văd vara, îmi pare că nu voi putea trăi să îndur și o iarnă. Iarna este o lungă și grea zămislire a primăverii ce trebuie să urmeze.

„Dar cât trebuie să fie de frumoasă natura asta pentru omul care nu o va mai revedea, criminalului condamnat la moarte!

Pronunțând aceste ultime cuvinte, el privi la Eduard cu rănjetul acela mut care speriașe atât pe Magdalena.

Un vânt cald adie parfumul florilor pe iarbă, și leagănă crengile verzi ale arborilor, și soarele mângăie pământul acoperit cu iarbă înflorită.

— Cât ar fi de crud, adăogă el, de a muri în mijlocul acestei

frumoase sărbători ce natura o dă omului! Vezi, Eduard, cât de frumoase sunt toate acestea! Uite-te în iarba stufoasă florile albe și fragilii roșii! Respiră miasele ce se înalță până la noi, și sub picioare și deasupra noastră, și această cântare armonioasă a vântului între frunze, și zăvăitul albinelor și al păsărelelor cari cântă cu jumătate glas!

„Privește aceste flori: o manta regească brodată cu pietrele ei prețioase păleşte pe lângă ele. Nu-i așa că ar fi prea crud de a muri înainte de iarnă?

— Este, zise Eduard, ceva mai frumos încă; este amicitia, și de îmi sunt pline acum gândurile. Fără tine, aș fi ruinat rușinos și fugar.

— Da, răspuse Ștefan, prietenia este un frumos lucru, este cel mai sfânt dintre toate, după dragoste; prietenia face viața mai ușoară la purtat, căci doi prieteni buni își împart toate suferințele lor și toate fericirile lor. Nu-i așa, Eduard, fiecare își pune fericirea lui, într'a celuilalt și se sforțează de a lua o cât mai mare parte la suferințe și cât mai mică la plăceri? Doi prieteni își cunosc cu deamănuntul sufletele; nici averea, nici ambițiunea nu-i poate despărți, sunt două existențe înlănțuite. Niciodată un prieten adevărat nu ar zdrobi sub piciorul lui inima prietenului său, nu s'ar juca cu cele mai nevinovate sentimente ale lui, nu i-ar omorî fericirea și viața lui, nu i-ar fura fericirea, nu ar veni să culeagă ca un hoț ceva ce celălalt își semănase pentru restul vieții

sale; el nu ar vrea să-i facă prietenului său viața așa de amară, înăit sărmanul om îi vine să-și scuipe la ficie respirație viața; el nu ar voi să-și despoaie prietenul de credințe și să-l lase gol în mijlocul stâncilor, nu-i așa?

Și încă el rânji amar.

Un vânt cald adie parfumul florilor pe ierburii și leagănă crengile verzi ale arborilor, și soarele mângăie pământul acoperit cu ierburii înflorite.

(Va urma)

Pentru oricare reclamațiune sau schimbări de adrese, d-nii abonații sunt rugați a atașa și una din benzile cu care primesc ziarul „Universul Literar”, contrar, reclamațiunea sau schimbarea de adresă nu vor fi rezolvate.

Ocaziune rară

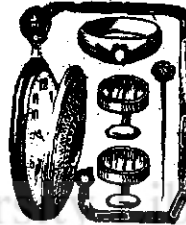

Inel de aur veritabil,

14 carate
NUMAI LEI 3,50

Pentru a face firma mea cunoscută pretutindeni trimis un veritabil inel de aur 14 carate pentru domni sau d-ne cu diamant imitat, care costă de obicei 10 Lei, numai cu Lei 3,50. Suma trebuie trimisă prin mandat sau mare, împreună cu măsura inelului, după care se trimite franco Prin ramburs nu se expediază. Export. Segall & Co., Wien VII Neustiftgasse 137/16.

Splendidă garnitură pentru domni cu preț aproape gratis!

Primește oricine o garnitură compusă dintr'un admirabil ceas, plat, remontoir, de argint Vers, pentru bărbați, capacele splendid gravate, cadran de metal, mecanismul Anker, cu mers și cu act de garanție pe 3 ani, 1 lanț modern de cavalier, aur dublu, 1 pereche butoni de manșete de aur dublu, 1 inel de aur dublu cu diamant parisian, 1 elegant ac de cravată cu briliant Victoria. Prețul de reclamă a unei astfel de garnitură completă este numai de Lei

9.80. Cine comandă de odată 2 garnituri primește gratuit o a treia garnitură. Vama și portul pentru toate 3 garnituri numai lei 9. Să profite fiecare de această ocazie și să comande imediat contra ramburs numai la:

Casa Românească de Export Segall & Co. Wien, VII Neustiftgasse 137/16. Această casă se recomandă călduros.

Prin cășorul ce dăm, vom ca cine comandă 2 garnituri să primească a 3-a pentru vama și transportul ce trebuie plătit. Pentru 3 garnituri se plătește dară numai Lei 28.60 fără o altă cheltuială.

Garnituri complete pentru Dame numai 12 Lei. Francați scrisorile cu 25 bani. Caria postală cu 10 bani.

STEINWAY & SONS-NEWYORK PLEYEL-PARIS
JULIUS BLÜTHNER-LEIPZIG FEURICH, FÖRSTER,
SCHIEDMAYER UND SOHNE GÖRS & KALMANN,
ADICA SCHIEDMAYER ȘI FII SEILER, GRAND, ETC. ETC.

N. MISCHONZNIKY

FURNISOR AL CURTEI REGALE
BUCUREȘTI - STRADA COLTEI N. 7
VANZARE ȘI ÎN RATE